

Den tragiska historien om en fond för oäkta barn

Han hette Gösta, var född utom äktenskapet och kallades för "Felsteget". Han hade varit min granne när jag växte upp vid Offerdalsvägen i Krok-om.

Det här är en berättelse om honom, om en tragisk händelse och om slutet som handlar om en fond för utomäktenskapliga barn i Rödöns församling. Jag tänkte att den kanske kan passa nu i allhelgonatider.

Det jag berättar har jag hämtat ur de polisförhör som följde efter att Gösta gripits på Offerdalsvägen en april morgon 1971.

Fram till dess hade hans liv från början, 11 april 1904 i Rödögården, och till slutet, januari 1977, varit kantat av svårigheter. Eftersom han föddes utom äktenskapet och växte upp hos sin mormor hade han av omgivningen fått ett öknamn, "Felsteget".

Det hade också gett att han många gånger som ung blivit mobbad och retad av folk som inte förstått bättre. Han hade senare i livet varit med om olyckor som gett honom kronisk huvudvärk och han hade drabbats av spanska sjukkan, återhämtat sig, rest till Kanada för att jobba med timmerhuggning, men när depressionen slog till i början på 1930-talet hade han rest hem.

Då kunde han för första gången i sitt liv, han var 26 år, leva tillsammans med sin mor Märta i Hissmofors, där han också jobbade på fabriken. Det beskriver han i förhöret som en lycklig tid.

Mamman blev dock sjuk och dog. Han blev åter ensam och skaffade sig med tiden en liten egen stuga vid Offerdalsvägen i Krok-om. Där bodde han också vid sin pensionering och det var där han en söndagskväll i april 1971 satte sig på förstubron och började skjuta med ett musergevär mot sina grannar. Han gjorde det för att få tyst på deras hundar vars skällande irriterade honom.

Innan kvällen och natten var över hade han

”

"Den ungdom som skall ifrågakomma är barn födda utom äktenskapet till mödrar, som själva ska vara födda och boende i Rödöns församling." Varje år skulle dessutom en del av avkastningen från fonden delas ut till "ungdomar (födda utom äktenskapet i Rödöns församling) vilka efter avslutad grundskola av en eller annan anledning icke fortsätter sin utbildning".

skjutit två polismän, av vilka en skadats och en mycket tragiskt dött. När Gösta greps visste han själv inte om att han skjutit någon till döds.

Han dömdes till två års slut psykiatrisk tvångsvård i Härnösand, kom tillbaka till Krok-om, men hamnade 1976 på Frösö sjukhus där han blev kvar till sin död i slutet av januari 1977.

Redan 1961, alltså 16 år innan han dog hade han nogsamt skrivit sitt testamente. Under åren i Kanada hade han sparat en stor summa pengar, omkring 250 000 kronor, medel som han nu specifikt riktade åt ett visst håll.

De skulle bilda grunden i en fond, Gösta Johanssons och Märta Eriksson (hans mor) donationsfond. Ur den skulle varje år delas ut stipendier till ungdomars fostran och stöd enligt följande:

"Den ungdom som skall ifrågakomma är barn födda utom äktenskapet till mödrar, som själva ska vara födda och boende i Rödöns församling."

Varje år skulle dessutom en del av avkastningen från fonden delas ut till "ungdomar (födda utom äktenskapet i Rödöns församling) vilka efter avslutad grundskola av en eller annan anledning icke fortsätter sin utbildning".

I testamentet står också vad som ska hända med lösöret efter honom:

"Mina gångkläder ska tillfalla Sjömansmissionen. Övrigt lösöre försäljes genom auktion och pengarna ska tilläggas fonden."

Samt om graven: "På grav-

stenen önskar jag texten *Här vilar en bygdens son - Gösta Johansson*, och intill min moders namn. Det åligger även testamentesexekutorn att vid min begravning ordna med kaffe till eventuella deltagare vid denna."

Testamentet skrevs i en annan tid. Ganska snart efter Gösta Johanssons död 1977 insåg man att det skulle bli svårt att följa donationsfondens intentioner. Många barn från 1970-talets slut och framåt var ju födda utom äktenskapet, och Rödöns gamla församling som den såg ut när Gösta skrev sitt testamente var också borta.

Det gjordes en ändring i testamentet 1992 och därefter ytterligare en för bara några år sedan för att bättre tillgodose möjligheterna för utdelning av medel och stipendier. I dag är den mer i takt med tiden.

Så här står det i statuterna:

"Att inom Rödöns församling främja ungdomars fostran och stöd i form av årliga stipendier samt dela ut gåvor till behövande ogifta pensionärer och sjukpensionärer."

Tillgångarna i donationsfonden är omkring 750 000 kronor.

Det är inte så ofta någon söker medel ur fonden. Det är troligen inte så många som känner till den heller.

2016 delades det ut några tusenlappar till en person utan medel som ville köpa lite julklappar.

Så, om du är född och boende inom Rödöns församling och om du stämmer in i övrigt på Gösta Johanssons vilja i övrigt, här finns alltså ett ljus i mörkret.

Stefan Nolervik

stefan.nolervik@op.se

